

1. Referentie

Referentie	Breedveld, K. & de Haan, J. (2001). Versporting en ontsporting: sportdeelname in de jaren negentig. <i>Vrijetijdstudies</i> , 19, (2), 53-64.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

Op basis van gegevens uit het Aanvullend voorzieningengebruik onderzoek (AVO) van 1999 en eerdere edities wordt antwoord gezocht op de vraag, of het proces van 'versporting' van de samenleving de afgelopen jaren concurrentie heeft gekregen van een ontwikkeling die als 'ontsporting' kan worden gekwalificeerd, waarbij sport van karakter verandert en steeds minder 'echte sport' wordt. Factoren die in algemene zin van invloed zijn geweest op de sportparticipatie in de jaren 1995-1999 passeren de revue ('sportklimaat', beschikbare 'sporttijd', flexibilisering van arbeids- en winkeltijden), waarna gegevens worden gepresenteerd over o.a. intensiteit van sportbeoefening, typen beoefende sporten, lidmaatschap van sportverenigingen, deelname aan competities en trainingen, en verschillen in sportdeelname tussen bevolkingsgroepen.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Vrije tijd
Trefwoord(en)	Competitie, flexibilisering, lidmaatschap, sport, sportcultuur, sportdeelname, sportintensiteit, sport-tijd, training, versporting

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Breedveld, K. & de Haan, J. Sociaal en Cultureel Planbureau Postbus 16164 2500 BD Den Haag Nederland Tel: +3170/ 340 70 00 Fax: +3170/ 340 70 44 info@viaweb.SCP.NL www.scp.nl

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Is er een dreigend proces van ontsporting waarbij sport van karakter zou veranderen en steeds minder echte sport zou worden?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Kwantitatief onderzoek: Er wordt van de respondenten zowel een mondelinge als een schriftelijke vragenlijst afgenomen.
Onderzochte groep	In totaal werden er 6125 huishoudens bevraagd. Het totale aantal respondenten bedraagt 13490 en de leeftijd gaat van 6- tot 79-jarigen.

Bereik	Nationaal (Nederland)
--------	-----------------------

7. Resultaten

Sportcultuur	Het sportklimaat is de afgelopen jaren als goed te kwalificeren. Het heeft met regelmaat positief in de belangstelling gestaan en er hebben zich nieuwe sporten aangediend. Kortom: de belangstelling voor sport is na 1995 zeker niet minder geworden.
Beschikbare sport-tijd	De belangstelling vertaalt zich echter niet in een actieve sportdeelname. De eerste reden is dat de hoeveelheid vrije tijd na 1995 is gedaald. De tweede reden is te zoeken bij de ontwikkelingen op de woning- en vrijetijdsmarkt. Het percentage eigen huisbezitters is gestegen en het aantal verhuizingen gegroeid. Deze ontwikkelingen leiden ertoe dat de energie voor andere activiteiten wordt weggenomen. Ten slotte is sport verwickeld in een strijd om de gunsten van de consumenten.
Flexibilisering	De onregelmatige werktijden en de verruimde openingstijden van winkels belemmeren de mensen om deel te nemen aan een teamsport.
Sportdeelname en -intensiteit	De stijgende sportdeelname heeft zich ook na 1995, weliswaar in afgezwakte vorm, voortgezet. De neergaande ontwikkeling van sporters die 2 of meer sporten beoefenen heeft zich na 1995 niet voortgezet. Wel blijkt dat de daling in het wekelijks sporten zich na 1995 heeft voortgezet.
Types sporten	Het betrokken zijn bij een teamsport is na 1995 verder gedaald. Het aandeel mensen dat deelneemt aan een solo-sport is licht gestegen na 1995. Deze resultaten kunnen een mogelijke duiding zijn van de toenemende individualisering.
Lidmaatschap	Het lidmaatschap van een sportvereniging is na 1995 nog verder teruggelopen. Daarnaast is ook het aantal sportverenigingen waar men lid van is teruggelopen.
Competities of trainingen	De belangstelling voor het sporten in competitie- of trainingsverband is vooral na 1995 gedaald. Deze daling is het sterkst onder de solo-sporters en het zwakst onder de teamsporters.
Verschillen tussen bevolkingsgroepen	Vrouwen zijn in toenemende mate het sporten gaan ontdekken. In 1999 lag het deelnameniveau van de vrouwen even hoog als dat van de mannen. Ze nemen wel nog altijd minder deel aan competities of trainingen. Ook de sportintensiteit van mannen en vrouwen is meer op elkaar gaan lijken. Onder ouderen is de sportdeelname spectaculair gestegen. Ze sporten wel minder intensief en ze doen minder vaak mee aan competitie of trainingen. Jongeren tot 20 jaar blijven de parels van de sportwereld. Studenten sporten vaker dan anderen. De studenten niet meegerekend, kunnen we stellen dat de werkenden meer sporten dan de niet-werkenden. Onder middelbaar en hoger opgeleiden bevinden zich meer sporters dan onder de laagst opgeleiden.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

In dit artikel is het SCP Aanvullend Voorzieningengebruik Onderzoek (AVO) van 1999 geanalyseerd voor wat betreft de gegevens over actieve sportdeelname. Het proces van versporting van de samenleving dreigt concurrentie te krijgen van een tegengesteld proces, nl. ontsporting, waarbij sport van karakter zou veranderen en steeds minder echte sport zou worden. In dit artikel is men nagegaan in hoeverre data van na 1995 grond geven voor een dergelijk pessimisme. Men heeft huishoudens bevraagd om na te gaan of er inderdaad sprake is van ontsporting. Het is op voorhand niet gemakkelijk -beter gesteld: ronduit hachelijk- om te voorspellen hoe de belangstelling voor de sport zich zal ontwikkelen. In de groep tot 45 jaar is de sportdeelname in de jaren negentig stabiel geweest, in de oudere leeftijdsgroepen is soms sprake geweest van een (sterke) groei. Vooral bij de ouderen lijkt nog groeipotentieel aanwezig. Wat het lidmaatschap van sportverenigingen betreft laat een cohortanalyse met ieder cohort stijgende ledentallen zien, maar die groei is niet overal even evident en zeker niet bij de meer recente cohorten. Verder kent het verenigingslidmaatschap een scherpere daling naarmate de leeftijd vordert, een daling die wel afzwakt bij het 45/50e levensjaar maar niet stopt. Alles bij elkaar geven de ontwikkelingen in vooral de tweede helft van de jaren negentig voldoende aanleiding om de toekomst van de

sport met enige voorzichtigheid tegemoet te treden. In het licht van de vergrijzing en van de ontwikkelingen in de actieve sportbeoefening lijkt een scenario van stabiliteit of zelfs krimp bij vooral de verenigingssport realistischer dan één van groei. Eén en ander roept vraagtekens op bij de mogelijkheid om de sportdeelname, vooral onder jongeren, te verhogen. Enkel onder ouderen mag verwacht worden dat daar zich de aankomende jaren nog wel groei zal voordoen. Allochtonen sporten nog altijd minder dan autochtonen. Bij jeugdigen is het verschil al wat minder dan bij ouderen maar ook daar bestaat nog een verschil, vooral onder meisjes. Ook vrouwen zijn in sportbesturen ondervertegenwoordigd. Duidelijk is dat de sport een emanciperende integratieachterstand kent. Tussen verschillende bevolkingsgroepen bestaan nog altijd verschillen in de mate waarin men sportief actief is en in de wijze waarop men sport. Die achterstand van vrouwen en allochtonen past niet bij het beeld dat de sport graag van zichzelf schetst als een open en vrij toegankelijke ontmoetingsplaats.

Geconcludeerd wordt, dat zowel van 'versporting' als van 'ontsporting' sprake is: enerzijds groeit het aantal mensen dat sportief actief is en krijgt de sport een steeds centralere plaats in de samenleving, anderzijds onttrekt een groeiende groep sporters zich aan traditionele kaders en vormen en wordt sport steeds meer recreatie. In dit opzicht wordt aangesloten bij processen van individualisering.